

DIN AMINTIRILE UNUI STRAIN ASUPRA LUI DIMITRIE G. BLORESCU

Era prin anul 1916, în primăvară, după vacanțele de Paști.

Mă aflam la Zürich, în anul I-iu al Școalei Politehnice, la secția Inginerilor de Poduri și Șosele (Zivil-Ingenieur Abteilung).

In general duminicile - sărbători continue ca la noi pe acea vreme nu se pomeneau acele - noi studenți, fie în grupe, fie chiar izolați, nu lipseam să vizită și să admiră frumusețile din jurul orașului : Rapperswill, Oerlikon, Uriken - toate pe lacul Zürich - și mai departe : Baden, Zug și Luzern, pe lacul celor patru canteane - faimosul "Vierwaldstädtersee". Erau excursii care se făceau cu drumul de fier pînă la destinație, și căre nu lăsuau mai mult de o zi. Le făceam de obicei duminicile, fiind întorsă în Zürich spre asfintit, căci la doua zile primele ore de studiu la Politehnică erau ale profesorului Hirsch de matematici, care era foarte sever și ținea la frecuță obligatorie a cursului său.

Căile de comunicație feroviară erau foarte dese, și mai pe nimic, clasa III-a fiind tot atât de bună ca și a II-a, și nu costa, pentru noi studenți decît 50 de bani.

Intr-o dimineată de mai am plecat la crăpatul zorilor din gara principală a Zürichului, cu direcția prin Zug la Luzern - la vre-un cens și jumătate cu trenul - un oraș care-mi plăcea ca poziție și care avea imprejurimi încîntătoare : Rigi-Kulm, apoi Stanserhorn și reputatul Pilatus, toate deservite de funicularare și faimoasele "Seilbahnen".

Petrecusem de minune de unul singur : pe lac, și de acolo pînă în vîrful lui Stanserhorn. Inters în frumușelul oraș, așteptai în gară pe la orele 9 seara, trenul ce trebuia să mă ducă îndărătat la Zürich. Era un accelerat ce nu se oprea decît la Zug.

In dorință de a putea să mă odihnesc pe perne, fără lăuașem un bilet de clasa I-a și intrînd în wagonul aproape gol, ocupai un loc într-unul din compartimentul spațios de patru locuri, trăgând ușa și perdea sau, bucuros că voi avea răgazul de a trage un pui de somn pînă la destinație.

A țipisem de puțină vreme ghemuit într-un colț al canapelei din stînga, lîngă fereastă, cînd ușa compartimentului se deschise și conteleul tremului pefti pe un domn bătrîn, urmat de o doamnă - pe semne setia acestuia. Bărbat înalt, uscătiv, cu părul scurt, mai mult alb decît cărunt, îmbrăcat foarte simplu dar îngrijit, purtînd un mic geamantan în mîna dreaptă. Doamna, părea mai în vîrstă : mică, palidă, cu suferindă. Domnul, scotîndu-și pălăria să salută întrebîndu-mă - cu o politetă caracteristică elvețienilor - dacă nu mă stînjenește, la care îi răspunsei pe cît mai politikes și eu - evident în aceeași limbă, dar cu pronunția mea, căci acel "Schweizer - deutsch - obișnuitul "Schwitzer ~~tutsch~~", cum îl numesc - mi-era cu neputință nici măcar a-l îngăima - că era la el acasă.

După ce-și așezase setia pe canapăea din față, luă și el loc în capul celalt al canapelei mele, sprijinindu-și spatele de fereastra dinspre coridorul wagonului, fiind totuși foarte grijulin ca bătrîna să setie să fie mulțumită și cumod așezată.. Mai verbiră între ei în limba lor, acea nemțească schimenesită, guturală, puțin inteligibilă - depindea de Canten - dar care mie, de vreo doi ani prin Zürich - îmi dedea sforțări de atenție pentru a o pricepe.

Cum cei doi mesafiri ai compartimentului meu aveau un geamantan mai măricel, lăsat în coridorul wagonului, geamantan cum gros și de factură vechie - deh ! și ei nu mai erau tineri - mă grăbii să le să ajuter pentru a-l sui în leagăn.

Ba eu : "Bitte schön", ba eu "Danke schön", făcurăm prietenie, căci limba lui Geethe e posedam însă perfectie, datorit atât "Fraulein-e" avute ca dăscalită, și bătrîne, și mai tinere, încă din frageda-mi copilarie. Dar eu învățasem acel "Hech-deutsch", care nu era uzitat printre Elvețieni din canteanele germane, fie-care din acestea avînd dialectul său specific, lesne de distins între ei însă pentru mine sau alt străin, una și a aceeași limbă germană schimenesită.

Bătrînul Elvețian, din puținul cît mă auzise glăsuind în limba nemțească și dăduse seamă că nu eram German și mai puțin "Ein ~~S~~Schweizer"

Odată teate rinduite și că fie-care revenise la locul ce și-l alese se în compartmentul cu patru locuri spațioase, bătrînul Domm mă interpelă într-o germană pură :

"Sie sind nicht Schweizer !

"Nein, mein Herr" fi răspunsei.

"Ah ! dann Fremder ?".

"Ja, mein Herr".

"Aber nicht Deutscher ?".

Mirat fi întrebai la rîndul meu :

" Habe ich irgend einen Fehler in meiner deutschen Aussprache gemacht ?".

" Oh ! Nein, ... aber wir erkennen die Deutschen.... Die sind nicht immer höflich Wass sind Sie denn ? Österreicher ?".

"Nein, mein Herr" și complecțai că sunt Român.

Politicos, fui făcu complimente măgulitoare pentru orice conțional al meu :

"Na Ja ! Die Rumänen lernen sehr schnell fremde Sprachen, und besonders sprechen sie flüssig französisch. Mein Onkel"- prin urmare era bunie - "hatt mir erzählt dass er Rumäner kennen gelernt hat, und dass alle die französische Sprache sehr gut beherrschen..... Haben Sie die deutsche Sprache in Deutschland gelernt ?".

" Nein, mein Herr, in mein Vaterlande".

" Ah ! Ja".

In momentul acela setia sfătesului bătrîn derind să se întindă pe canapeaua din dreapta - plecasem tot mai din Zug, și altă stație pînă la Zürich nu mai era - rugă pe setul ei să ajute.

Euß mă înfundai în colțul canapelei mele, tet cu spatele în pernele mele înspre fereastră, cu gîndul să stau treaz, închizînd totuși ochii.

Bătrînul meu, după ce-și ajutase conștarea, se așeză și el la locul său și cerind veie a stinge lampa centrală fi răspunsei politicos afirmativ, făcînd chiar gestul să caute butonul care era în spatele perdelei canapelei din fată.

Compartimentul luminat acum cu tradiționalul bec albastru, parcă era făcut să te peftească la somn.

Mă infundai deci și mai adânc în perne și închisei din nou ochii.

Deodată - ca prin vis - auzii căteva verbe românesti, expuse fără de cine-va care numai Romîn nu putea fi.

Deschisei ochii mari, și care nu-mi fu mirarea să văd că bătrînul meu tevarăș de compartiment verbea limba mea, dar românește - cum se ar spune + ce a uitat Romînul.

Nu știai să mă abțin să nu-l întreba : de unde știe limba mea maternă ?

Și atunci fui istorisit că în tinerețe, după ce-și îsprăvise studiile la Politehnica din Zürich, fusese angajat ca tânăr inginer pe lîngă o societate care a avut afaceri în România, și că stătuse în țara noastră căteva luni. Cum eu germana nu se putea descurca, începuse să rupă ceva din limba noastră și istă că acum făi mai aducea aminte de ea.

Ridicindu-se de la locul lui și întinzîndu-mi mâna se prezintă : "Surber la rîndu-mi să prezint : "Florescu", și ne aşezăm iarăși în colțarile noastre.

Nu trebuia să întrebă : Nu treceu nici o minută și istă că sfâtesul meu Elvețian, adresându-se din nou mie, mă întrebă :

" Nicht wahr dass Ihr wertter Nahme : Florescu ist ?".

" Ja " lă reăspunsei, ceea ce era și firesc.

" Aha ! Ja " exclamă el, și continuă : "In Bukarest habe ich einen Herrn Florescu gekannt. Oh ! ein sehr schöner Mann und lieber Mann, mit grossen Schnurrbart und auch "... și făceau gestul pe care-l ar face orice cine cînd ar vei să arate că personajul avea barbisen mare ..."Aber ein edler Mann, der sehr gut französisch sprach". Pe semne că bătrînul Elvețian poseda în zîndul său limba lui Melière.

Înțeleseai, din această succintă descriere că era verbă de falnicul General Ion Emilian Florescu, un unchi îndepărtat și vîr bun al bunicului meu.

Continuai să-i explic cine era personalitatea pe care o cunoscuse, întrebîndu-l totuși : Cu ce ocazie lă întîlnise pe unchi-meu mare, și atunci sfâtesul

bătrîn, adunîndu-și toate amintirile acelor vremuri-i păreau foarte vii - fui împărtașă că era Ministrul de Război de pe acela vreme, și că având nevoie pentru ocupațiile sale din România să verbească personal cu el, fusese primit de acesta.

În numărul acestor se petreceră printre anii 1871 - 1876, pe vremea guvernării lui Iacob Catargi, nume care-i era de asemenea cunoscut. Evident că făcind un calcul, fui dădui seamă că locația meu tevară de drum trebuia să fie venerabil, căci dacă la acea dată era inginer tânăr, va fi trebuit să fie de 25 - 30 de ani ; și de atunci trecuseră între 40-45 de ani. Deci aveam în fața mea pe un octogenar, căruia nu i-ași fi dat această vîrstă.

Lăsând somnul la o parte, începusem să vorbim în limba lui Goethe.

Mă interesa la culme ce puteam afla de la un străin ce trăise pe meleagurile noastre acum vreo patru-zeci de ani înapoi. Si bătrînul meu fui vorbi de ce găsise la noi. Si-mi vezbi de petreceri în munții noștri, și de petreceri în oraș.

Deodată, ca și cum prin faptul că stătea cu mine de vorbă fui repetă în cădătă numele de familie, și-mi spuse că a mai cunoscut pe un domn Fleres cu, descriindu-mi-l.

"Er war klein, schwatzhärig, mit Backenbart, aber es scheint mir auch mit " ein kleinen Spitzbart, schaute aber schüchtern aus".

Descrierea acestui Fleresc mă interesă la culme, căci de data aceasta că vorbea de cine-va care tare semăna cu bunicul meu. Din ce știam din familia mea, alt membru al ei cu favoriți și cu cico mic, și scund de statură nu cunoșteam decât pe frântașul direct al meu, din fotografii aflate în casă părintească. Insistai deci asupra descrierii, dându-i la rîndul meu, lămuriri ce știam din familie, întrebîndu-l însă totodată cu ce prilej putuse să cunoască pe bunicul meu, care printre anii 1870 - 1875 fusese deosebit de Senator și frecuente ședințele muzicale de la Palatul domnesc, unde Inginerul Surber nu fusese.

Adunîndu-și din nou toate amintirile, bătrînul meu elvețian fui spus

că l întâlnise într-un salom select din București unde fusese peftit la o serată, dar că fi era peste putință să-mi spuiе numele pe care de altfel nici atunci cînd i-a fost spus nu a putut să și-l memereze, astăt de ciudat nume era. "Das war ein schauderhaft schwerer Nahme sich zu errinern".

Intr-o deosebire fi pronunțai numele de : Otetelișanu.

"Ja ! dass ist er ... dass ist er !" exclamă voies, dar sfînd feedată pe gînduri se ridică de pe locul lui apostrefindu-mă : "Oh ! Nein !" dass ist unmöglich Sie können die Zeiten nicht gekannt haben .." Sie waren zu klein Ach Was ! Sie wahren überhaupt noch " nicht auf der Welt".

Fi explicai că avea în parte dreptate, dar că știam din auzite de saloul bucureștean binecunoscut al Elenii Ion Otetelișanu, născută Filipescu, și pentru a fi sigur îl întrebai : dacă na cuva-va era casa scundă de lîngă Teatrul Național.

"Ja ! das war es. Es ist richtig" și curios a mai auzi numele acela pe care-l ascoteca așa de greu de pînă înăuntru, mă rugă să-i-l repeta, căutând la rîndul lui să și-l memore. Oare francezii cînd vriseau să-i-l aminti nu spuneau : Otez les chameaux ?

Din familie știam că bunicul meu frecuentase, ca mai tîrziu finală societate și mulți străini de vază, acele saleane rămase legendare prin primele, receptile, sindrofile și balurile de la acea epocă.

Dar care numi fu mirarea cînd bătrînul inginer mi spuse : "Ja ! die sen feschen Herr Florescu habe ich singen gehökrt, und ich muss bestimmen" der sang" Pusese o așa de precisă intenție pronunțînd aceste ultime două cuvinte, încît înțelesei că povestitorul meu știa să distingă : ce este a cîntă într-adevăr și ce era să cîntă obisnuit. "Aber er sage mai repetă odată cu un gest din mînă care spunea totul.

Emoționat, explicai atunci cîte-va crîmpeie din viața bunicului meu ; că știam din istorisiri ale părintelui meu : că el fusese revoluționar la 1848, că fusese exilat din țară, că a petrecut o parte din exil la Paris, că acolo și-a făcut studii de cante și a diferite instrumente muzicale, că era autorul

unei românte care a devenit celebră : Steluța, în fine că lui i se datora în mare parte existența Conservatorului de muzică din București. Că știam că avusese o frumosă voce de tener, dar că mai știam că nu obișnuia să cîntă vreodată prin lume.

"Oh ! nein ! Er hat gesungen, und nicht nur ein mahl, sondern mehr-mahls.
" Es ist wahr, man hatt ihm mehrere mahl dringend gebeten, und er hat sich
" tüchtig geweigert aber Er sang, Oh ! ausserordent-
lich schön.

Din cele care le mai vorbirăm aflai că în tinerete Inginerul Surber învățase violencelel și că era un meșter încercat și iubitor de muzică serioasă.

Dar tot depăinind un trecut petrecut pe plaiurile noastre, ajunsem în gara Zürich. Oprirea trenului ne trezi pe amândoi din evocarea amintirilor simpaticului meu tevarăș de drum, amintiri trăite de el, și care mă interesau cu atât mai mult că priveau în parte pe acela care-mi era înințăș.

Trebui să părăsesc pe acest bătrîn pevestitor și înainte de a ne strîngem mâna fmi spuse că nepotul său de fiu urma Politehnica rugîndu-mă să-l întîlnesc și să mă înțeleag cu el ca să venim amândoi la el la vie lîngă Seilethurn.

Ne despărțirăm, ducîndu-ne fie-care la noi acasă : el la hotelul National - chiar pe piața gării - pentru a-și petrece noaptea și a-și urma cu seția drumul, eu în Scheuchzerstrasse cu tramvaiul, prin Weinbergstrasse pînă la Ottikerstrasse, la pensiunea Schönheffer.

Prin iunie 1916 am fest cu nepotul bătrînului Domn Surber la el la vie și fui primit cu o bucurie care și azi fmi este una din cele mai bune amintiri ale șederei mele în blageslovita țară a Elveției.

Mă pefti în crama lui, și la masă deschisă în cîinstea mea o stielă de

Cetnari adevărat, pe care o mai avea din cele aduse de el nu vrea patruzeci de ani înainte din țara noastră. Cunoscător adinc a tuturor vinurilor străine, mi-a lăudat Cetnarii ca fiind mai bun chiar decât Tokay-ul. M-a învățat cum să se cultive vinurile vechi, ce fel de depuri trebuie puse, și chiar formule de ceruri pentru a pecetlui găturiile sticlelor cu vin bun de păstrat.

Mă înprietenisem cu nepotul său și urma că la teamă să mă mai întorc la viață ei.

Bătrînul meu povestitor era răcit stunci cînd am fest la el și puțin înainte de a părăsi - pentru totdeauna - Elveția - izbucnise războiul nostru la 2 August 1916 - nepotul său fără împărtășise că cu puțin înainte biețul său bunic se stinsese din viață.

O zicală franceză găsuieste astfel : "Ce que le Monde est petit".
și are dreptate.

Să întâlnesci incidental într-un tren care-care, într-un compartiment ca și altul, într-aceeași zi, într-o țară în care ești deosebit de vremenic, pe cineva care a cunoscut pe doi membri ai familiei tale, cînd sunt țări, care te despart și zile de drum nu este care de latura minunii.

Da ! " Ce que le monde est petit ! ! !

București
1947